

Uzasadnienie

Tło międzynarodowe

Przed wybuchem globalnego kryzysu finansowego zapoczątkowanego upadkiem banku Lehman Brothers w 2008 r. w Polsce powszechne było udzielanie kredytów mieszkaniowych w walutach obcych¹. Mimo, że w późniejszych latach wzrost tych kredytów został zahamowany, a od 2013 r. ich wartość stopniowo spada, walutowe kredyty mieszkaniowe nadal stanowią znaczną część bilansów niektórych banków (średnio 9,8%), a ich wartość odpowiada około 8,7% PKB Polski.

Udzielanie kredytów walutowych nie było zjawiskiem typowym wyłącznie dla Polski i dotyczyło wielu innych państw UE, w szczególności krajów Europy Środkowo-Wschodniej i Austrii. Przyczyny wzrostu kredytów miały charakter zarówno popytowy, jak i podażowy.

Po stronie podażowej wzrost akcji kredytowej w walutach obcych był stymulowany przez zintegrowanie europejskich rynków finansowych i znaczną obecność zagranicznych instytucji finansowych w sektorach bankowych państw regionu. Wiązało się to między innymi z łatwym dostępem do finansowania zagranicznego, najczęściej w postaci pożyczek od zagranicznych podmiotów dominujących. Kolejnym czynnikiem podażowym mającym wpływ na dynamiczny wzrost kredytów walutowych była presja konkurencyjna. Chcąc obronić swoje udziały w rynku kolejne instytucje, w tym również te nie wchodzące w skład zagranicznych grup bankowych, wprowadzały do swojej oferty kredyty walutowe.

Po stronie popytowej za najistotniejszą przyczynę wzrostu kredytów walutowych należy uznać tzw. dysparytet stóp procentowych. Poziom stóp procentowych w większości państw Europy Środkowo-Wschodniej był wyraźnie wyższy niż w strefie euro i Szwajcarii. Wynikało to głównie z konieczności obniżania inflacji w początkowym okresie intensywnego rozwoju gospodarki oraz z wyższych naturalnych stóp procentowych w porównaniu z krajami rozwiniętymi gospodarczo. Oprocentowanie kredytów walutowych i w konsekwencji wysokość rat, przynajmniej w momencie zaciągania kredytu, były zatem zdecydowanie niższe niż w przypadku kredytu w walucie lokalnej.

Popyt na kredyty walutowe był również wspierany przez niską percepcję ryzyka deprecjacji waluty krajowej. Wraz z procesem konwergencji gospodarek powszechne były oczekiwania na dalszą aprecjację waluty krajowej i często również wejścia do strefy euro. Ponadto, w niektórych krajach regionu przyjęto mechanizm kursowy (izba walutowa, sztywny kurs

¹ Przez pojęcie kredyt w walucie obcej/kredyt walutowy rozumie się wszystkie typy kredytów, które w ujęciu ekonomicznym mają cechy kredyty walutowego tj. kredyty indeksowane, kredyty denominowane i kredyty wypłacane i spłacane bezpośrednio w walucie obcej.

walutowy), który stanowił *implicite* gwarancje dla kredytobiorców, zachęcając do zaciągania tańszych kredytów w walutach obcych.

Ryzyko związane z kredytami walutowymi

Kredyty walutowe mogą stwarzać istotne ryzyko dla stabilności finansowej i gospodarki. Można wymienić kilka czynników ryzyka związanych z udzielaniem kredytów walutowych. Przede wszystkim z kredytami walutowymi wiąże się podwyższone ryzyko kredytowe. W przypadku zaciągnięcia kredytu walutowego kredytobiorca uzyskujący dochody w walucie krajowej jest narażony na bezpośrednie ryzyko kursowe. Wahania kursu walutowego powodują bowiem zmiany w wartości kapitału do spłaty oraz spłacanej raty, przy niezmiennych dochodach kredytobiorcy. W przypadku trwałej lub znacznej deprecjacji waluty krajowej, kredytobiorca może nie być w stanie obsługiwać kredytu, szczególnie, gdy był on udzielany w okresie relatywnie silnej waluty krajowej. Materializacja ryzyka kursowego podejmowanego przez kredytobiorcę przekłada się następnie na ryzyko kredytowe dla banku udzielającego kredytu.

Z punktu widzenia banków, udzielanie kredytów walutowych wiąże się z podwyższonym ryzykiem finansowania i płynności. Finansowanie kredytów walutowych pożyczkami transgranicznymi zwiększa zależność banków od niestabilnych rynków hurtowych lub zagranicznych podmiotów dominujących. Ponadto, część banków wykorzystywała depozyty w walucie krajowej do finansowania kredytów walutowych poprzez rynek swap. Transakcje swapowe często zawierane są na krótki okres, co wystawia banki na ryzyko związane z koniecznością ich odnowienia (rolowania). W przypadku gdy na rynkach swapów pojawią się gwałtowne zaburzenia, jak stało się np. po upadku banku Lehman Brothers, banki mogą mieć trudności z odnowieniem krótkoterminowych swapów walutowych. W dodatku w razie deprecjacji walut krajowych banki potrzebują więcej płynnych środków w tej walucie na odnowienie transakcji lub wniesienie depozytów zabezpieczających, co naraża je na ryzyko płynności.

Kredyty walutowe są również źródłem zagrożeń o charakterze makroekonomicznym. Ponieważ zmiany krajowych stóp procentowych są neutralne dla kosztów obsługi zadłużenia w walutach obcych, dostępność tej formy finansowania ogranicza skuteczność krajowej polityki pieniężnej. Zaburzeniu ulega również kanał kursowy polityki pieniężnej wskutek uzależnienia dochodu do dyspozycji gospodarstw domowych od zmian kursu walutowego. Rozwój akcji kredytowej w walutach obcych podwyższa ryzyko wystąpienia niestabilnych boomów kredytowych oraz powoduje wzrost zadłużenia zagranicznego gospodarki i zależności od finansowania zewnętrznego. Kredyty walutowe przeznaczone są głównie na zakupy nieruchomości, a nie na inwestycje produkcyjne. W rezultacie wzrości

zadłużenia podmiotów sfery realnej i zadłużenia zagranicznego kraju nie towarzyszy wzrost potencjału gospodarczego pozwalający to zadłużenie obsługiwać w przyszłości.

Zalecenia ERRS

W 2011 r. zagadnienie kredytów walutowych dla sektora niefinansowego stało się przedmiotem szczególnej uwagi Europejskiej Rady Ryzyka Systemowego (ERRS). Rada uznała to zjawisko za potencjalne zagrożenie dla stabilności finansowej na poziomie UE. Pod koniec 2011 r. ERRS opublikowała pierwszą w historii swojego funkcjonowania rekomendację, której celem było przeciwdziałanie wzrostowi portfela kredytów walutowych udzielanych kredytobiorcom nie posiadającym zabezpieczenia przed ryzykiem kursu walutowego. Rekomendacja skierowana została do krajów członkowskich UE, narodowych organów nadzorczych i Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego. Rekomendacja obejmowała swym zakresem siedem obszarów objętym szczegółowymi zaleceniami:

- Zalecenie A: zapewnienie kredytobiorcom pełnej informacji na temat wpływu deprecjacji waluty krajowej i wzrostu zagranicznych stóp procentowych na wysokość rat kredytowych; nadzorcy powinni zachęcać banki do oferowania kredytów w walucie krajowej na te same cele, co kredyty walutowe;
- Zalecenie B: nadzorcy krajowi powinni monitorować niedopasowania walutowe w bilansach sektora prywatnego i umożliwić zaciąganie kredytów walutowych wyłącznie kredytobiorcom, których zdolność kredytowa pozwoli na obsługę zadłużenia w przypadku materializacji ryzyka rynkowego, np. poprzez ustalenie dopuszczalnych limitów zadłużenia i wskaźnika LTV;
- Zalecenie C: w sytuacji, gdy wzrost kredytów walutowych przyczynia się do nadmiernego wzrostu kredytów ogółem, nadzorcy krajowi powinni zastosować dodatkowe lub ostrzejsze środki, niż te wynikające z Zalecenia B;
- Zalecenie D: banki powinny poprawnie uwzględniać ryzyka związane z kredytami walutowymi w wewnętrznych systemach zarządzania ryzykiem;
- Zalecenie E: nadzorcy krajowi powinni nakładać na banki dodatkowe wymogi kapitałowe w ramach Filara II z tytułu ryzyka związanego z kredytowaniem w walutach obcych;
- Zalecenie F: nadzorcy krajowi powinni monitorować ryzyko płynności i finansowania banków związane z kredytowaniem w walutach obcych oraz ograniczać ekspozycje banków na te rodzaje ryzyka;
- Zalecenie G: w przypadku międzynarodowych grup bankowych nadzorcy z krajów macierzystych powinni stosować wobec tych ekspozycji nadzorowanych banków, które są zlokalizowane w krajach goszczących, takie same lub ostrzejsze środki

zapobiegające ryzykom związanym z kredytowaniem w walutach obcych, jak te wprowadzone przez nadzorców w krajach goszczących, nawet wówczas, gdy środki te wykraczają poza działania objęte niniejszymi zaleceniami.

Działania podejmowane w Polsce

W Polsce część działań zalecanych przez ERRS została podjęta długo przed wydaniem przez Radę jej zaleceń. Pierwsze rekomendacje w zakresie rzetelnej oceny zdolności kredytowej oraz dodatkowych wymagań wobec kredytobiorców zaciągających kredyty mieszkaniowe w walutach obcych, lecz nie posiadających przychodów w walucie kredytu, zostały wydane przez KNB w 2006 r. Zgodnie z Rekomendacją S klientom w pierwszej kolejności miała być przedstawiona oferta kredytów w złotych. Kredyt walutowy mógł być udzielony po pisemnym oświadczeniu klienta, potwierdzającym, że dokonał wyboru kredytu w walucie obcej i ma świadomość ponoszonego ryzyka. Dla potrzeb liczenia zdolności kredytowej bank musiał przyjąć oprocentowanie w wysokości analogicznej jak dla kredytu w złotych, a kwotę kapitału kredytu walutowego musiał zwiększyć o 20%.

W tym samym roku KNB podwyższyła wagę ryzyka dla walutowych kredytów mieszkaniowych na potrzeby wyliczania wymogów kapitałowych z 35% do 75%. W 2011 r. waga ryzyka została podniesiona do 100%. Jednocześnie zmiany w ustawie - Prawo bankowe wprowadzone w 2011 r. zapewniły wszystkim kredytobiorcom prawo do spłaty kredytu bezpośrednio w walucie obcej.

Od 2008 r. nowelizowane były rekomendacje dotyczące udzielania kredytów mieszkaniowych. Pierwsza nowelizacja rekomendacji S w 2008 r., w wyniku której przyjęto Rekomendację S(II) zakładała obowiązek informowania klientów o spreadzie walutowym, udostępniania im zestawienia historycznych kursów danych oraz informowania o ryzyku związanym ze spreadem walutowym. Zgodnie z Rekomendacją bank nie powinien stosować kursów walutowych dla kredytów mieszkaniowych innych niż tych stosowanych przez bank dla standardowych produktów i transakcji. KNF rekomendowała również umożliwienie klientom spłaty kredytu w walucie indeksacyjnej.

Zgodnie z wprowadzoną w 2010 r. Rekomendacją T bank powinien uwzględniać wyniki testów warunków skrajnych zawierających zmianę kursu walutowego o 30% przy ustalaniu maksymalnego poziomu relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i finansowych do dochodów klienta. Relacja wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych do średnich dochodów netto kredytobiorców nie powinna być wyższa niż 50% (65% dla klientów o dochodach przekraczających przeciętne wynagrodzenie w gospodarce). Dla kredytów walutowych o terminie dłuższym niż 5 lat rekomendowane było natomiast przyjęcie bufora bezpieczeństwa w wysokości wzrostu obciążenia o minimum 20%.

W kalkulacji LTV bank powinien przyjąć bufor dla pokrycia skutków zmiany LTV w wyniku zmiany kursu walutowego w wysokości co najmniej 20% dla kredytów powyżej 5 lat.

Przyjęta w 2011 r. Rekomendacja S (III) zakładała obowiązek monitorowania wskaźnika LTV i przeprowadzania stress testów zakładających zmianę kursu walutowego o 30%. Rekomendacja wprowadziła też ograniczenia dla kredytów walutowych poprzez ustalenie maksymalnego poziomu relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych do średnich dochodów netto kredytobiorców na poziomie nie wyższym niż 42%. Jednocześnie, niezależnie od okresu kredytowania dla potrzeb badania zdolności kredytowej bank powinien przyjmować okres 25 lat.

Wreszcie ostatnia nowelizacja Rekomendacji S z 2013 r. stanowiła, że banki powinny udzielać klientom detalicznym kredytów hipotecznych wyłącznie w walucie, w jakiej uzyskują oni dochód. Jednocześnie Rekomendacja wprowadziła stopniowo obowiązek posiadania wkładu własnego na poziomie co najmniej 20%.

Jednocześnie Narodowy Bank Polski w *Raportach o stabilności systemu finansowego* systematycznie wskazywał na ryzyko związane z udzielaniem kredytów walutowych gospodarstwom domowym. Zdaniem NBP kredyty w walutach obcych powinny być produktem niszowym oferowanym wyłącznie klientom uzyskującym dochody w tych walutach.

Ocena ryzyka

Mimo przyjęcia Rekomendacji S w 2006 r., na lata 2007-2008 tj. w okresie, gdy złoty pozostawał silny w relacji do walut obcych, przypadł w Polsce największy wzrost udzielania walutowych kredytów mieszkaniowych. Zdecydowana większość z walutowych kredytów była udzielona we franku szwajcarskim (obecnie stanowią około 83% walutowych kredytów mieszkaniowych). W kolejnych latach wspomniane działania nadzorcze i wybuch globalnego kryzysu finansowego zahamowały wzrost kredytów walutowych. Od końca 2011 r. akcja kredytowa w segmencie kredytów mieszkaniowych koncentrowała się niemal wyłącznie na kredytach złotych. Od 2013 r. wartość kredytów walutowych (po wyłączeniu zmian kursowych) zmniejsza się w tempie około 6% r/r.

Mimo, że w początkowej fazie działania nadzorcze nie zdołały zatrzymać akcji kredytowej w walutach obcych to przyczyniły się do istotnego ograniczenia związanego z nimi ryzyka. Walutowe kredyty mieszkaniowe są dobrze spłacane, a wskaźnik kredytów zagrożonych (NPL) jest tylko nieznacznie wyższy niż dla kredytów złotych (na koniec września 2016 r. wynosił, odpowiednio, 3,3% i 2,6%). Warto przy tym zauważyć, że wskaźnik NPL dla kredytów walutowych jest relatywnie stabilny mimo zmian kursowych oraz systematycznego zmniejszania się portfela tych kredytów w miarę ich spłacania. Wysoką jakość portfela kredytów walutowych potwierdzają także analizy Biura Informacji

Kredytowej. Wzrost kursu franka szwajcarskiego, a przez to płaconych przez kredytobiorców rat, nie skutkowało przyspieszeniem wzrostu udziału kredytów opóźnionych w obsłudze.

Dobra jakość kredytów wynika przede wszystkim z korzystnej sytuacji finansowej większości kredytobiorców. Średni dochód w przeciętnym gospodarstwie spłacającym mieszkaniowe kredyty we franku szwajcarskim jest o około 1/3 wyższy niż w gospodarstwach z kredytem złotowym, w tym również po uwzględnieniu kosztów obsługi zadłużenia². Poza wyższymi początkowymi buforami dochodowymi (wymaganymi przez Rekomendację S) na sytuację kredytobiorców walutowych korzystnie wpływa wysoki wzrost płac nominalnych w okresie od udzielenia kredytu. Należy też podkreślić, że wpływ deprecjacji złotego na wysokość rat płaconych przez kredytobiorców został istotnie złagodzony przez spadek stóp procentowych w walutach obcych, w szczególności we franku szwajcarskim.

Biorąc powyższe czynniki pod uwagę portfel kredytów walutowych nie generuje istotnego ryzyka systemowego dla stabilności systemu finansowego. Ocenę taką prezentował m.in. Narodowy Bank Polski w *Raportach o Stabilności Systemu Finansowego*. Zgodnie z oceną członków Komitetu Stabilności Finansowej opublikowaną w komunikacie po posiedzeniu w dniu 20 stycznia 2015 r., sytuacja związana z uwolnieniem kursu franka w stosunku do euro nie powodowała zagrożenia dla stabilności systemu finansowego a sektor bankowy pozostałby stabilny również przy dużo większej aprecjacji franka szwajcarskiego. Mimo takiej oceny, Komitet Stabilności Finansowej w formule makroostrożnościowej na posiedzeniu w dniu 5 grudnia 2016 r. ocenił, że portfel kredytów walutowych generuje ryzyko o charakterze systemowym w kontekście potencjalnych skutków postulowanych w debacie publicznej rozwiązań regulacyjnych.

Inicjatywy ustawowej ingerencji w umowy o kredyty walutowe

Z portfelem walutowych kredytów mieszkaniowych wiąże się ryzyko systemowe w kontekście potencjalnych skutków postulowanych w debacie publicznej rozwiązań regulacyjnych. Z kredytami tymi mogą wiązać się także istotne ryzyka operacyjne, w tym prawne. W sensie ekonomicznym łączą się z nimi także zagrożenia - zarówno dla banków, jak i kredytobiorców.

Z punktu widzenia sektora bankowego głównym zagrożeniem o charakterze ekonomicznym związanym z kredytami walutowymi są wysokie poziomy LTV istotnej części portfela. Wartość LTV zależy przy tym istotnie od szoków rynkowych skutkujących wahaniami kursu walutowego. Może to negatywnie wpłynąć na sytuację banków i kredytobiorców w

² Szacunki na podstawie badania budżetów gospodarstw domowych GUS za 2015 r.

przypadku, gdy kredyty nie są spłacane a zabezpieczenie nie wystarczy na zaspokojenie wierzyciela (wysoki Loss Given Default, LGD). W 2015 r. udział kredytów w CHF z LTV powyżej 100% stanowił ilościowo około 30%, a wartościowo około 50% całego portfela mieszkaniowych kredytów w CHF.

Wysoki poziom wskaźnika LTV może również negatywnie wpływać na kredytobiorców oraz powodować niekorzystne reakcje społeczne. Z jednej strony wynika to z obciążeń kredytobiorców o charakterze psychologicznym, gdy po wielu latach sumiennej spłaty bieżąca wartość kredytu wyrażona w złotych spadła znacznie mniej niż w przypadku kredytu złotowego lub nawet wzrosła. Z drugiej strony wysoki poziom LTV ogranicza możliwość sprzedaży mieszkania (np. w przypadku zmiany sytuacji życiowej) z powodu konieczności zrealizowania wysokiej straty kursowej. Znaczna deprecjacja złotego względem franka szwajcarskiego na początku 2015 r. spowodowała intensyfikację wspomnianych wyżej zjawisk i skutkowało pojawieniem się inicjatyw ustawowej interwencji w obszar kredytów walutowych. W ocenie Komitetu Stabilności Finansowej ewentualne rozwiązania prawne skutkujące powszechnym przewalutowaniem walutowych kredytów mieszkaniowych, niezależnie od ich ewentualnego kształtu, nie są właściwe.

Po pierwsze stany faktyczne są bardzo złożone i różnorodne, zatem nie byłoby możliwe objęcie wszystkich możliwych przypadków jednolitą regulacją, a w wielu przypadkach efekty mogłyby być sprzeczne z oczekiwaniami kredytobiorców. Przykładowo, po dokonaniu przewalutowania i zamianie oprocentowania na stopę opartą o stawkę WIBOR dla znacznej części kredytobiorców bieżące raty kredytu mogłyby wzrosnąć mimo spadku złotej wartości kapitału pozostałego do spłaty.

Po drugie, ustawowe przewalutowanie kredytów mieszkaniowych mogłoby prowadzić do bardzo istotnych strat w niektórych bankach, zagrażając ich wypłacalności. Masowe i skoncentrowane w czasie przewalutowanie skutkowałoby też presją na znaczne osłabienie złotego, w skrajnym przypadku zagrażając stabilności finansowej i makroekonomicznej Polski.

Biorąc powyższe pod uwagę, w ocenie Komitetu portfel walutowych kredytów mieszkaniowych generuje ryzyko systemowe w kontekście potencjalnych skutków postulowanych w debacie publicznej rozwiązań prawnych oraz w kontekście potencjalnego ryzyka operacyjnego, zwłaszcza prawnego. Ryzyko o charakterze ekonomicznym, w tym rynkowe, nie ma wprawdzie charakteru systemowego, jednakże może takim się stać w kontekście wyżej wskazanych źródeł ryzyka i w powiązaniu z nimi.

Rekomendacje

W wyniku dokonanej analizy i oceny ryzyka związanego ze znacznym wciąż portfelem walutowych kredytów mieszkaniowych, Komitet Stabilności Finansowej uznaje, iż zasadne

jest podjęcie restrukturyzacji tego portfela. Rozwiązania dotyczące restrukturyzacji kredytów walutowych muszą jednak przebiegać stopniowo, mieć charakter dobrowolny i brać w pierwszej kolejności pod uwagę potrzebę ochrony stabilności systemu finansowego. Ewentualne przewalutowanie kredytów (lub inna forma restrukturyzacji) powinny następować stopniowo i na drodze negocjacji między bankiem i klientem i każdorazowo uwzględniać wszystkie okoliczności, takie jak sytuacja kredytobiorcy czy charakterystyki kredytu.

Rolą instytucji sprawujących nadzór nad systemem finansowym jest w tym kontekście wprowadzenie rozwiązań o charakterze regulacyjnym oraz wykorzystanie dostępnych instrumentów nadzorczych tak, aby sprzyjać podejmowaniu przez banki oraz kredytobiorców decyzji o restrukturyzacji. Z jednej strony, działania nadzorcze powinny prowadzić do zapewnienia odpowiedniej odporności banków na wszystkie rodzaje ryzyka związane z kredytami walutowymi. W szczególności, powinny one uwzględniać ryzyko regulacyjne, jak i inne rodzaje ryzyka o charakterze prawnym i ekonomicznym. Z drugiej strony, działania nadzorcze powinny stanowić bodziec do podejmowania przez banki działań i stymulować proces dobrowolnej restrukturyzacji oraz nakreślać jego pożądane ramy.

W opinii Komitetu Stabilności Finansowej rekomendowane Ministerstwu Finansów, Komisji Nadzoru Finansowego i Bankowemu Funduszowi Gwarancyjnemu działania powinny w najlepszy sposób wypełniać postawione wyżej cele.

Rekomendacja 1 ma na celu podwyższenie wagi ryzyka dla walutowych kredytów mieszkaniowych w bankach stosujących standardowe metody szacowania wymogu kapitałowego do 150%, tj. maksymalnego poziomu dopuszczanego przez rozporządzenie UE nr 575/2013.

Prace nad odpowiednim rozporządzeniem MF w tej sprawie są w toku. Komitet Stabilności Finansowej wyraża zatem poparcie dla tego rozwiązania i wzywa do jak najszybszego zakończenia prac.

Rekomendacja 2 ma na celu zwiększenie minimalnego parametru LGD dla banków stosujących metody wewnętrznych ratingów do szacowania wymogu kapitałowego.

Rekomendacja ta powiązana jest z rekomendacją 1 i jej celem jest to, aby zwiększenie wymogów kapitałowych równoważne podniesieniu wag ryzyka dotyczyło również banków stosujących metodę wewnętrznych ratingów do wyznaczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego.

Rekomendacja 3 ma na celu wprowadzenie zmian w zasadach funkcjonowania Funduszu Wsparcia Kredytobiorców prowadzących do większego wykorzystania środków funduszu na wsparcie kredytobiorców będących w trudnej sytuacji finansowej i wsparcie procesu dobrowolnej restrukturyzacji kredytów.

Na mocy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy, utworzony został Fundusz Wsparcia Kredytobiorców. Dotychczas środki zgromadzone w Funduszu Wsparcia Kredytobiorców wykorzystywane są jedynie w bardzo niewielkim stopniu.

W opinii Komitetu Stabilności Finansowej zasadne jest wprowadzenie zmian w modelu działalności Funduszu, które prowadziłyby do większego wykorzystania jego środków na wsparcie kredytobiorców (zarówno walutowych, jak i złotych) będących w trudnej sytuacji finansowej. Z drugiej strony, wykorzystanie środków Funduszu mogłoby być rozszerzone na inne formy wspierania procesu dobrowolnej restrukturyzacji portfela walutowych kredytów mieszkaniowych. Jednocześnie sposób naliczania składek na Fundusz powinien uwzględniać wartość portfela walutowych kredytów mieszkaniowych tak, aby konieczność wnoszenia składek obok możliwości skorzystania z dobrodziejstw Funduszu była bodźcem do prowadzenia dobrowolnej restrukturyzacji.

Rekomendacja 4 ma na celu wypracowanie, w uzasadnionych przypadkach, odpowiednich rozwiązań neutralizujących ewentualne nadmierne obciążenia podatkowe mogące wystąpić w wyniku wdrożenia procesu restrukturyzacji walutowych kredytów mieszkaniowych.

W opinii Komitetu pożądane jest, aby podejmowanie działań restrukturyzacyjnych nie powodowało nadmiernych obciążeń podatkowych zarówno dla kredytobiorców, jak i kredytodawców. Ewentualne rozwiązania powinny uwzględniać słuszne aspekty społeczne oraz wpływ na finanse publiczne.

Rekomendacja 5 ma na celu nałożenie bufora ryzyka systemowego w wysokości 3%.

Bufor ten powinien przyczyniać się do utrzymania adekwatnego wyposażenia kapitałowego banków w ramach środków i na zasadach wprowadzonych przez Dyrektywę UE 2013/36/UE i Rozporządzenie UE 575/2013.

Bufor ryzyka systemowego nie byłby bezpośrednio związany z portfelem kredytów walutowych, ale wzmocniałby siłę oddziaływania innych rekomendowanych instrumentów i zapewniał większą odporność banków na szoki, w tym również te wynikające z otoczenia zewnętrznego, w tym Brexit.

Rekomendacja 6 ma na celu modyfikację Metodyka Badania i Oceny Nadzorczej Banków Komercyjnych, Zrzeszających oraz Spółdzielczych (Metodyka BION).

Na podstawie art. 138 ust. 1 pkt 2a ustawy - Prawo bankowe, Komisja Nadzoru Finansowego ma prawo nakładać na bank dodatkowy wymóg kapitałowy, jeśli proces oceny nadzorczej wykaże, że bank nie utrzymuje odpowiednich poziomów kapitału na dany obszar ryzyka.

Zgodnie z rekomendacją Metodyka Badania i Oceny Nadzorczej Banków Komercyjnych, Zrzeszających oraz Spółdzielczych (Metodyka BION) powinna być rozszerzona tak, aby umożliwić przypisanie odpowiednich poziomów narzutów kapitałowych nieuwzględnianym do tej pory czynnikom ryzyka związanych z portfelem walutowych kredytów mieszkaniowych (ryzyko operacyjne, ryzyko rynkowe i ryzyko zbiorowego niewykonania zobowiązania przez kredytobiorców).

Rekomendacja 7 ma na celu uzupełnienie obecnie stosowanych w ramach filara II dodatkowych wymogów kapitałowych.

Komisja Nadzoru Finansowego nałożyła już tzw. domiary na 14 banków o znacznych portfelach walutowych kredytów mieszkaniowych. Domiary te koncentrują się na ryzyku kredytowym związanym z tymi kredytami, w szczególności z tytułu wysokich wskaźników LTV.

Intencją niniejszej rekomendacji jest uwzględnienie w domiarach innych rodzajów ryzyka związanych z kredytami walutowymi, po uzupełnieniu metodyki BION zgodnie z rekomendacją 6.

Rekomendacja 8 ma na celu wydanie rekomendacji nadzorczej dotyczącej dobrych praktyk przy restrukturyzacji portfeli walutowych kredytów mieszkaniowych.

Rekomendacja nadzorcza powinna przede wszystkim wskazywać na potrzebę dobrowolnej restrukturyzacji walutowych kredytów mieszkaniowych i nakreślać pożądane ramy tego procesu. W szczególności powinna zawierać następujące elementy:

- zwracać uwagę na konieczność identyfikacji wszystkich rodzajów ryzyka i kosztów związanych z utrzymywaniem portfela walutowych kredytów mieszkaniowych,
- wskazywać, że zasadne jest prowadzenie restrukturyzacji portfela walutowych kredytów mieszkaniowych na drodze porozumień z kredytobiorcami,
- prezentować dobre praktyki w zakresie prowadzenia powszechnego procesu restrukturyzacji,
- wymagać przygotowania przez banki planów dotyczących procesu restrukturyzacji, w tym proponowanych działań (instrumentów) restrukturyzacyjnych i kolejności restrukturyzacji poszczególnych grup kredytów,
- uwzględniać stanowisko Europejskiego Banku Centralnego wyrażone w opiniach do projektów ustaw dotyczących walutowych kredytów mieszkaniowych.

Rekomendacja 9 ma na celu uwzględnienie ryzyka związanego z walutowymi kredytami mieszkaniowymi w metodzie wyznaczania składek na fundusz gwarancyjny banków.

Zgodnie z regulacjami Dyrektywy DGS, i w ślad za nią ustawy o BFG, metoda wyznaczania składek na fundusz gwarancyjny banków bierze pod uwagę zarówno wartość depozytów gwarantowanych, jak i profil ryzyka poszczególnych banków. W opinii Komitetu Stabilności Finansowej zasadne jest, aby ocena profilu ryzyka banków uwzględniała również relację wartości portfela mieszkaniowych kredytów walutowych do kapitałów Tier I. W ten sposób zmieniłaby się dystrybucja składek między bankami i banki z portfelami kredytów walutowych płaciłyby składki wyższe niż w obecnym modelu.